

EESTI 2007. AASTA ESIALGSE MAKSEBILANSI KOMMENTAAR

- **Eratarbimise ja investeerimisaktiivsuse nõrgenemine 2007. aastal vähendas mõnevõrra sisemajanduse koguprodukti (SKP) otseste komponentide, kaupade ja teenuste puudujääki suhtena SKPsse. Puudujääk oli 10,8% (2006. aastal 11,6%). Absoluutsuuruses kaupade ja teenuste puudujääk kasvas mõnevõrra.**
- **Eestisse paigutatud välismaistelt otseinvesteeringutelt makstav omanikutulu saavutas rekordilise taseme.**
- **Suurenesid kaupade konto puudujääk¹ ning teenuste konto ülejääk.**
- **2007. aasta maksebilansi jooksevkonto puudujääk kasvas aastaga ligi kolmandiku võrra ja moodustas 17,4% SKPst (vt tabel 1 ja joonis 1).² Absoluutväärtuses oli jooksevkonto puudujääk 42 miljardit krooni.**
- **Väliskapitali sissevool oli intensiivne ja toimus peamiselt otse- ja muu investeeringukapitalina.**
- **Maksebilansi reservid kasvasid 1,4 miljardi krooni võrra.**

2007. aastal alanud sisenõudluse kasvu aeglustumine ei mõjutanud veel märkimisväärselt Eesti väliskaubandusbilanssi. Jooksevkonto defitsiidi peamise allika, **kaupade konto** puudujääk kasvas aastaga üle 10% ja oli peaaegu võrdne kogu jooksevkonto puudujäägiga (41 miljardit krooni). Üheks puudujäägi kasvu põhjuseks võrreldes varem avaldatud andmetega oli 2007. aasta kolme esimese kvartali väliskaubandusstatistika ulatuslik korrigeerimine. Väliskaubandusdefitsiit suhtena SKPsse kahanes pisut ja oli 17%. Eksport moodustas 126 miljardit ja import 168 miljardit krooni. Kaupade väljavedu suurenes aastaga 5% ja sissevedu 7%. Väliskaubanduskäivet mõjutasid suuresti töötluskaubad, mille sisse- ja väljavedu kahanes märgatavalt. Ligi kolmveerandi töötluskaupadest hõlmasid mootorikütused. Jättes käibest välja töödeldud kaubad, suurenes kaupade eksport 2007. aastal 11% ja import 10%. Väliskaubanduse puudujäägi kasvu mõjutasid enim transpordivahendid ja mineraalsed tooted (mootorikütused). Väliskaubanduskäive ületas SKPd veerandi võrra (2006. aastal enam kui kolmandiku võrra).

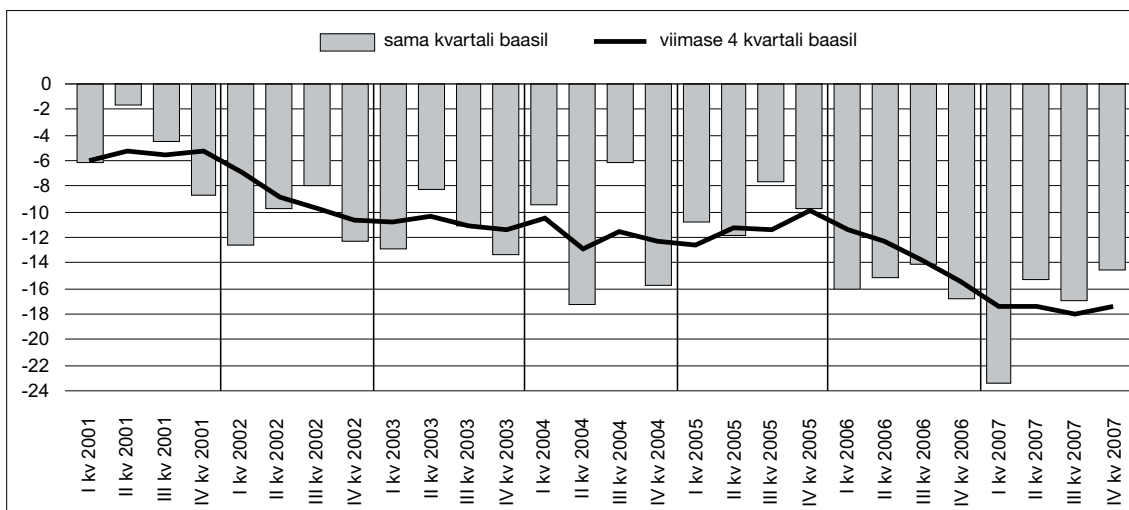
Kaupade väljaveos olid suurimad kaubagrupid masinad-seadmed (peamiselt elektroonikatooted), puit ja puittooted ning mineraalsed tooted. Kaupade sisseveo suurimad artiklid olid samuti elektroonikatooted, järgnesid mineraalsed tooted ja transpordivahendid. Kaupade normaaleksport ja -import (töötluskaupadeta) suurenes kõigi kaubagruppide lõikes, v.a masinad ja seadmed. Suurima puudujäägiga kaubagrupid olid transpordivahendid, masinad-seadmed ja keemiakaubad. Ülejäägiga olid puit ja puittooted ning mööbel.

¹ Käesolevas maksebilansis on erakorraliselt korrigeeritud 2007. aasta I ja II kvartali kaupade kontot, mille tulemusena esimese poolaasta kaupade konto puudujääk suurenes kokku 1,9 miljardi krooni võrra võrreldes varem avaldatud andmetega. Regulaarselt tuli korrigeerida III kvartali maksebilanssi, mille tulemusena kaupade konto puudujääk suurenes 1,7 miljardi krooni võrra. Kokku suurenes 2007. aasta kolme esimese kvartali kaupade konto puudujääk korrigeerimiste tõttu 3,6 miljardi krooni võrra.

² Jooksevkonto puudujääk reinvesteeringut tuluta, mille puhul reaalsel rahaliikumisel ei toimu, jäi eelmise aasta tasemele ning moodustas 10,7% SKPst.

Tabel 1. Eesti maksebilanss (mln kr)

Kirje	2004	2005	2006					2007				
	Kokku	Kokku	I	II	III	IV	Kokku	I	II	III	IV	Kokku
Jooksevkonto	-18 412,6	-17 485,5	-7 355,8	-7 847,9	-7 429,0	-9 462,4	-32 095,0	-12 883,7	-9 332,4	-10 469,3	-9 522,2	-42 207,5
Kaubad ja teenused	-11 937,6	-11 077,0	-5 180,2	-5 757,9	-5 939,2	-7 148,1	-24 025,4	-7 851,2	-6 274,6	-6 134,7	-5 958,5	-26 219,1
Kaubad	-25 499,0	-24 044,8	-7 113,8	-9 471,5	-10 007,2	-10 130,9	-36 723,3	-10 149,2	-10 961,3	-10 698,7	-9 470,0	-41 279,2
kreedit (FOB)	75 199,5	97 971,4	28 496,2	30 976,3	29 774,8	30 919,2	120 166,4	30 015,4	33 125,6	30 114,5	33 209,8	126 465,3
deebet (FOB)	-100 698,5	-122 016,2	-35 609,9	-40 447,8	-39 782,0	-41 050,1	-156 889,8	-40 164,6	-44 086,9	-40 813,2	-42 679,8	-167 744,5
Teenused	13 561,4	12 967,7	1 933,6	3 713,6	4 068,0	2 982,8	12 697,9	2 298,0	4 686,7	4 564,0	3 511,5	15 060,1
kreedit	35 703,4	40 200,7	8 295,8	11 063,0	12 726,8	11 306,1	43 391,7	10 182,8	13 233,6	13 793,3	12 659,1	49 868,8
deebet	-22 142,0	-27 233,0	-6 362,3	-7 349,4	-8 658,8	-8 323,3	-30 693,8	-7 884,9	-8 546,9	-9 229,3	-9 147,6	-34 808,7
Tulu	-7 931,4	-7 209,1	-2 159,5	-2 615,3	-1 977,9	-2 672,2	-9 424,8	-4 790,0	-3 638,5	-4 322,8	-3 761,6	-16 512,9
kreedit	5 496,5	8 467,8	2 656,9	3 457,2	3 755,8	3 613,5	13 483,4	3 427,9	3 994,9	4 715,8	4 528,0	16 666,5
deebet	-13 427,8	-15 676,9	-4 816,4	-6 072,5	-5 733,7	-6 285,7	-22 908,3	-8 217,9	-7 633,4	-9 038,6	-8 289,6	-33 179,5
Jooksevülekanded	1 456,3	800,6	-16,1	525,3	488,1	357,9	1 355,2	-242,5	580,7	-11,8	198,0	524,5
kreedit	5 252,0	5 892,2	1 483,5	1 872,5	1 843,9	1 962,3	7 162,2	1 452,1	1 690,7	1 418,4	2 179,1	6 740,3
deebet	-3 795,6	-5 091,6	-1 499,7	-1 347,2	-1 355,7	-1 604,4	-5 806,9	-1 109,9	-1 109,9	-1 430,1	-1 981,1	-6 215,8
Kapitali- ja finantskonto (reservvarata)	21 454,4	21 457,9	5 591,1	7 891,1	10 290,9	15 462,6	39 235,7	11 412,1	7 823,9	15 338,4	6 594,0	41 168,2
Kapitalikonto	1 149,8	1 240,3	1 251,6	724,3	1 236,1	1 470,7	4 682,6	422,1	803,7	315,9	2 280,3	3 822,1
Finantskonto	20 304,6	20 217,6	4 339,5	7 166,9	9 054,9	13 991,9	34 553,1	10 990,0	7 020,1	15 022,4	4 313,7	37 346,2
Otseinvesteeringud	8 739,4	27 335,5	5 737,3	-607,7	510,9	1 634,2	7 274,7	5 053,6	226,5	1 022,8	4 527,6	10 830,4
Välismaal	-3 388,6	-7 939,6	-2 050,9	-3 982,1	-5 323,5	-2 350,7	-13 707,1	-3 634,7	-6 875,0	-4 320,3	-2 842,5	-17 572,6
Eestis	12 128,1	35 275,1	7 788,2	3 374,4	5 834,4	3 984,8	20 981,8	8 588,3	7 101,5	5 343,0	7 370,1	28 403,0
Portfellinvesteeringud	9 027,1	-27 559,2	-12 620,4	-1 208,7	-6 784,7	3 784,1	-16 829,7	-1 212,7	-2 444,6	-2 086,7	-218,1	-5 962,2
Nõuded	-4 851,0	-10 675,0	-5 766,4	-1 835,5	-7 623,6	-344,4	-15 569,9	-3 666,8	-2 280,5	-3 465,1	727,0	-8 685,4
Omandiväärtpaberid	-2 893,5	-4 848,9	-1 231,6	-1 059,8	-685,1	-1 607,6	-4 583,9	-2 197,1	-2 831,2	-2 539,0	-226,0	-7 793,3
Võlaväärtpaberid	-1 957,5	-5 826,1	-4 534,9	-775,7	-6 938,6	1 263,1	-10 986,0	-1 469,6	550,6	-926,0	953,0	-892,1
Kohustused	13 878,1	-16 884,3	-6 854,0	626,7	839,0	4 128,5	-1 259,8	2 454,0	-164,1	1 378,3	-945,1	2 723,2
Omandiväärtpaberid	2 205,2	-16 352,2	-498,4	499,6	839,2	2 897,7	3 738,1	3 162,6	909,2	811,6	-1 668,4	3 215,1
Võlaväärtpaberid	11 673,0	-532,0	-6 355,5	127,2	-0,3	1 230,7	-4 997,9	-708,6	-1 073,3	566,7	723,3	-491,9
Tuletisinstrumentid	-8,3	-97,6	104,2	43,1	-42,0	-26,9	78,5	-148,9	190,8	-485,3	-368,5	-811,9
Nõuded	-35,1	13,5	96,8	-7,3	-67,5	-202,9	-180,9	-300,4	121,1	-509,5	-205,2	-894,0
Kohustused	26,8	-111,0	7,4	50,4	25,5	176,0	259,3	151,5	69,7	24,2	-163,3	82,1
Muud investeeringud	2 546,4	20 538,9	11 118,4	8 940,2	15 370,6	8 600,5	44 029,7	7 298,0	9 047,5	16 571,7	372,7	33 289,8
Nõuded	-11 168,8	-10 373,4	-5 046,5	1 127,2	8 664,1	-4 410,3	334,6	-4 817,4	-9 420,7	937,4	-9 832,5	-23 133,2
Pikaajalised	-6 052,6	5 636,5	-804,9	-1 519,3	-197,0	-532,8	-3 054,0	-757,8	-496,3	-386,0	-977,7	-2 617,7
Lühiajalised	-5 116,1	-16 009,9	-4 241,6	2 646,5	8 861,1	-3 877,5	3 388,6	-4 059,7	-8 924,4	1 323,3	-8 854,8	-20 515,5
Kohustused	13 715,1	30 912,4	16 164,9	7 812,9	6 706,5	13 010,8	43 695,1	12 115,4	18 468,1	15 634,3	10 205,2	56 423,1
Pikaajalised	3 740,5	15 396,8	4 667,5	12 787,7	-5 419,1	5 955,4	17 991,5	5 590,4	12 725,5	8 622,0	5 604,5	32 542,5
Lühiajalised	9 974,6	15 515,6	11 497,4	-4 974,7	12 125,6	7 055,4	25 703,6	6 525,0	5 742,6	7 012,3	4 600,6	23 880,6
Vead ja täpsustused	383,6	911,6	490,4	1 762,1	346,7	-2 215,9	383,2	738,2	1 563,9	529,2	-404,9	2 426,5
Üldbilanss	3 425,4	4 883,9	-1 274,3	1 805,4	3 208,6	3 784,3	7 523,9	-733,3	55,4	5 398,3	-3 333,1	1 387,3
Reservvara	-3 425,4	-4 883,9	1 274,3	-1 805,4	-3 208,6	-3 784,3	-7 523,9	733,3	-55,4	-5 398,3	3 333,1	-1 387,3

Joonis 1. Jooksevkonto saldo SKP suhtes (%)

Peamise väliskaubanduspartneri – Euroopa Liidu – osa Eesti kaubavahetuses kasvas märkimisväärselt, hõlmates 70% kaupade väljaveost ning ligi 80% sisseveost. Samas langes ülejäänud riikide osakaal ekspordis ja SRÜ riikide osakaal impordis (mootorikütuste käibe vähenemise tõttu). Suurimad ekspordipartnerid olid Soome, Rootsi, Läti, Venemaa ja Leedu, impordipartnerid aga Soome, Saksamaa, Venemaa, Rootsi ja Leedu.

Kui **teenuste konto** ülejääk oli kolmel varasemal aastal suhteliselt samas suurusjärgus, siis 2007. aastal kasvab see ligi viiendiku võrra ning oli 15 miljardit krooni. Teenuste eksport kasvas aastaga 15% ja import 13%. Teenuste konto ülejääki suurendas põhiliselt ehitusteenuste puudujäägi muutumine üle ühe miljardi krooniseks ülejäägiks ja väiksemas mahus ka arvuti- ja info- ning finantsteenuste ülejäägi kasv. Peamise teenuseliigi ehk veoteenuste ülejäägi kasv võrdus mahult teise ehk reisiteenuste ülejäägi kahanemisega. Veo-, reisi- ja muude äriteenuste osatähtsus moodustas nii teenuste ekspordis kui ka impordis 85%.

Euroopa Liidu osa teenuste ekspordis oli 70% ja impordis 76%. Suurim positiivne saldo oli Eestil Soomega (8,9 miljardit krooni) ning suurim negatiivne saldo Küprosega (1,3 miljardit krooni).

Sisemajanduse koguprodukti otseste koostisosade, kaupade ja teenuste eksport ja import kokku kasvasid 8% ning sama palju suurenes ka nende puudujääk. Kokku vähenes nende puudujääk suhtena SKPsse 2006. aasta 11,6%lt 2007. aasta 10,8%ni.

Mitteresidentide Eestisse tehtud investeeringute (eelkõige otseinvesteeringute) edukust näitab **tulukonto**, mille netoväljavool kasvas aastaga 75% ning ulatus rekordilise 16,5 miljardi kroonini. Eesti residentide välismaal teenitud tulu kasvas neljandiku võrra ning mitteresidentide Eestis teenitud tulu ligi poole võrra, ulatudes vastavalt 16,7 ja 33,2 miljardi kroonini. Neljandiku residentide välismaal teenitud tulust moodustas tööjõutulu ja ülejäänud investeerimistulu. Viimasest üle poole hõlmas tulu otseinvesteeringutelt. Erinevalt 2006. aastast, mil otseinvesteeringutulu koosnes põhiliselt reinvesteeritud tulust, võtsid residentid 2007. aastal välja suures mahus dividende. Märkimisväärselt suurenes ka residentide tulu portfelli- ja muudelt investeeringutelt. Mitteresidentide Eestis teenitud tulu koosnes valdavalt investeerimistulust (97%), millest omakorda 60% hõlmas reinvesteeritud tulu. Mitteresidentide tulu Eestisse paigutatud laenukapitalilt (muudelt investeeringutelt) suurenes ligi kaks korda ja moodustas investeerimistulust 17%. Nii residentide kui ka mitteresidentide investeerimistulu oli peamiselt seotud Euroopa Liidu riikidega ja finantsvahendusega.

Jooksevülekannete ülejääk vähenes varasema aastaga võrreldes ligi kolm korda – vaid 0,5 miljardi kroonini. Ülejäägi kahanemist põhjustasid peamiselt suurenenud sissemaksed Euroopa Liidu eelarvesse. Saabunud jooksevülekanded kahanesid 6% ning lähetatud ülekanded suurenesid 7%.

Kapitali- ja finantskonto (reservvarata) ülejääk 2007. aastal saavutas järjekordse rekordtaseme ja hõlmas

41 miljardit krooni. Kapitali intensiivne sissevool toimus valdavalt muu investeringukapitalina krediidasutuste vahendusel ning otseinvesteeringutena.

Kapitalikonto ülejääk vähenes ligi viiendiku võrra ja ulatus 3,8 miljardi kroonini, eelkõige immateriaalse vara (peamiselt saastekvootide) müügi lõppemisest tingituna. Samas valitsemissektorile laekunud ülekanded Euroopa Liidu struktuurifondidest suurenesid üle kahe korra.

Finantskonto ülejääk oli 37,3 miljardit krooni.

Otseinvesteeringute sissevool ületas 2007. aastal nende väljavoolu 10,8 miljardi krooni võrra. Nii välismaised otseinvesteeringud Eestisse kui ka Eesti otseinvesteeringud välisriikidesse olid märkimisväärsed – vastavalt 28,4 ja 17,6 miljardit krooni.

Kuna residentid võtsid oma välismaale tehtud otseinvesteeringutelt 2007. aasta jooksul välja suures ulatuses dividende, siis muutis see ka otseinvesteeringute struktuuri. Nimelt langes reinvesteeritud tulu ning tõusis aktiivkapitali osakaal, hõlmates vastavalt 15% ja 60% otseinvesteeringutest. Grupisisese laenamise osakaal jäi ligilähedaselt 2006. aasta tasemele. Residentide otseinvesteeringutest 81% tehti ELi liikmesriikidesse, millest omakorda ligi kolmveerand läks Läti ja Leetu. Aktiivsemad välismaale otseinvesteeringud olid finantsvahenduse (48% otseinvesteeringutest) ning kinnisvara, rentimise ja äritegevuse investitorid (28%).

Mitteresidentide poolt Eestisse paigutatud otseinvesteeringute struktuuris märkimisväärsed muutused ei toimunud. Lõviosa (ligi 70%) otseinvesteeringutest hõlmas reinvesteeritud tulu, viiendik grupisisene laenukapital ja ülejäänu aktsia- või osakapital. Eestisse tehtud otseinvesteeringud pärinesid peaaegu 100% ulatuses Euroopa Liidu riikidest, eelkõige Rootsist ja Soomest. Otseinvesteeringutest pisut üle poole tehti finantsvahenduse, viiendik hulgi- ja jaekaubanduse ning 17% kinnisvara, rentimise ja äritegevuse valdkondadesse.

Portfelliinvesteeringute netoväljavool oli 6 miljardit krooni. Nõuded suurenesid 8,7 miljardi ja kohustused 2,7 miljardi krooni võrra. Nii nõuete kui ka kohustuste kasvu taga olid peamiselt investeerimisfondid ning investeerimisobjektiks valdavalt omandiväärtpaberid.

Viimasel ajal on hakanud suurenema ka investeeringud **tuletisinstrumentidesse**. 2007. aastal moodustas nende netoväljavool 0,8 miljardit krooni ning valdavalt oli tegemist krediidasutustega, kes kasvatasid oma nõudeid samas mahus.

Muude investeeringute netosissevool oli märkimisväärne, kuid samas neljandiku võrra väiksem kui 2006. aastal, ulatudes 33 miljardi kroonini. Muu investeringukapitali nõuded kasvasid 23 miljardi ning kohustused 56 miljardi krooni võrra. Nii nagu portfelliinvesteeringute puhul, oli siingi nõuete ja kohustuste suurenemise taga valdavalt krediidasutused.

Maksebilansi reservvara suurenes 1,4 miljardi krooni võrra.

* * * * *

2008. aasta I kvartali esialgne ja 2007. aasta täpsustatud maksebilanss avaldatakse Eesti Panga koduleheküljel (<http://www.eestipank.info>) 30. juunil 2008 kell 12.

Avaldamisel või tsiteerimisel palume viidata allikale.

Eesti Panga rahvusvaheliste ja avalike suhete osakond